

Christelijke ethiek is niet automatisch conservatief

Loopt christelijke ethiek achter of is het zijn tijd voorruit?

De politieke storm rond de embryoselectie is weer gaan liggen. Embryoselectie bij ernstige ziekten gaat nu gewoon door, al is het dan onder voorbehoud. En voor het eerst werd er serieus gesproken over een boot voor christelijke homo's op de Canal Parade. Lopen christenen alleen maar achter? Christenen kunnen wel degelijk juist voorop lopen, zegt Theo Boer.

Regelmatig ontvang ik uitnodigingen om te spreken op kerkelijke bijeenkomsten over het thema 'omgaan met homorelaties' in PKN-gemeentes. De context is dikwijls dat een kerkenraad op het punt staat om een beslissing te nemen over het al dan niet zegenen van deze relaties.

Eén uitnodiging aan mijn adres luidde als volgt: 'De kerkenraad heeft zich jaren geleden al eens met het thema beziggehouden en heeft toen besloten nog niet over te gaan tot het zegenen van homorelaties.' (Let op dat 'nog niet'.) 'Inmiddels is het "tegengeluid" verstomd en zijn er in de kerkenraad geen tegenstemmers meer.'

Op het thema 'homorelaties' zal ik in één van de volgende bijdragen ingaan. Hier vormt het thema aanleiding voor een andere vraag: wat stelt de identiteit van de christelijke ethiek eigenlijk voor, als we toch weten dat we straks allemaal een bepaalde kant opschuiven?

Homohaar

Wie naar de eigenheid van een gelovige moraal vraagt, krijgt nogal eens een paar standaardantwoorden: christenen zijn tegen embryo-selectie, tegen televisiekijken, tegen gelijkstelling van homorelaties met het huwelijk tussen man en vrouw, tegen van alles eigenlijk. (Men vergeet overigens dat er ook christelijke voortrekkers waren en zijn.)

Maar dan komt het interessante: kennelijk draaien die conservatieve christenen te zijner tijd wel bij. Denk maar aan euthanasie, samenwonen, echtscheiding of zondagsrust. Als meest recente 'voorbeelden' kunnen worden genoemd dat nu ook reformatische scholen zich hebben uit-

gesproken tegen homohaar, en het feit dat de ChristenUnie en het CDA hebben ingestemd met het regelen van embryoselectie bij een kans op ernstige ziekten. Criticivanzicht dat inschikken als begin van bijdraaien naar de moderniteit. Critici van links

dat christenen bepaalde zaken die zij eerst afkeurden, nu tolereren of promoten, en dingen die men eerst hoog hield gaandeweg inleveren. Natuurlijk is elke ethiek in beweging, maar we moeten oppassen dat een christelijke ethiek niet veel anders

omslag op een bepaald ethisch punt overbodig maken. Neem het gebruik van embryo's bij stamcelonderzoek: topwetenschappers beweren nu dat adulte stamcellen misschien beter geschikt zijn voor de behandeling van degeneratieve ziekten dan

Christenen zijn tegen gelijkstelling van homorelaties met het huwelijk tussen man en vrouw, luidt een standaardantwoord.

Foto Jos van Galen

Christenen zijn tegen embryo-selectie, tegen televisiekijken, tegen van alles eigenlijk

trouwens ook, maar die koesteren daar warme gevoelens bij. Nu moet bij met name bij die regeling van embryoselectie worden opgemerkt dat het hier om een politiek compromis gaat. De partijen zijn inhoudelijk niet akkoord met embryoselectie maar achten het onverstandig of onhaalbaar om een meerderheid die daar anders over denkt, hun visie op te leggen. Inhoudelijk blijven de christelijke partijen stevige vraagtekens zetten bij embryoselectie. De mensen die zeggen dat de christenen nu ineens massaal 'voor' zijn, hebben van het bedrijven van politiek geen kaas gegeten.

Desondanks kun je er in veel gevallen de klok op gelijk zetten

is dan 'achterlijk' in een bijna letterlijke zin van het woord: ze wordt net zo modern als haar tijd, alleen doet ze er wat langer over. Als we de huidige moraal kunnen vergelijken met een beweeglijke baviaan, is de christelijke ethiek een luiaard, die met tergend trage bewegingen uiteindelijk precies hetzelfde doet als zijn snellere achterneef.

Hype

Als 'christelijk' is synoniem geworden voor 'langzaam', moeten we ons toch eens achter de oren krabben. 'Even nadenken' kan best verstandig zijn. In de tussentijd kan blijken of iets een hype was of niet. Of er komen nieuwe gegevens beschikbaar die een

embryonale stamcellen. En sinds de huisartsengeneeskunde middelen ter beschikking heeft voor palliatieve sedatie is de vraag om euthanasie beduidend teruggelopen.

Maar bij dat alles moet de relatie tussen geloof en ethiek allermindst geduid worden in termen van conservatisme of traagheid. Waarom zou het geloof niet verlangen dat we ver voor de muziek uitlopen, zoals christenen deden bij de afschaffing van de slavernij in de VS? En waarom zouden we omgekeerd niet stug trouw blijven aan de visies die al eeuwenlang behoren tot de kern van een ethische traditie, al raakt ook een hele cultuur op drift? 'Christen-zijn' betekent immers

ook: betrouwbaar zijn, de waarheid niet opofferen aan de waan van de dag.

En mochten we toch goede redenen hebben om onze mening te herzien, laten we dan de eerbaarheid hebben om te zeggen: 'Kennelijk hebben wij het al die jaren verkeerd gehad. Dat spijt ons. En onze excuses gelden helemaal voor het geval we destijds zwaar theologisch geschut tegen u in stelling hebben gebracht, ja misschien wel de oprechtheid van uw geloof hebben betwist, toen u al op een punt was waar wij nu pas zijn gearriveerd.'

Theo Boer

Dr. Theo Boer is Universitair Docent ethiek aan de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) te Utrecht

